

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός προτεραιότητας:

ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ταχ. Δ/ση : Α. Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 151 80 ΜΑΡΟΥΣΙ
Ιστοσελίδα : www.minedu.gov.gr
Email : tke@minedu.gov.gr
Τηλέφωνο : 210-344 2131
FAX : 210-344 3245
N.P.

Μαρούσι, 25-1-2017
Αριθμ.Πρωτ. 12031/Φ1 ΕΞ
218902 ΕΙΣ./Π.Ε.

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
/ - Τμήμα Αναφορών
ΚΟΙΝ: Βουλευτή κ.
- Νικόλαο Ι. Νικολόπουλο
(Δια της Βουλής των Ελλήνων)

26/2

ΘΕΜΑ: «Απάντηση σε Αναφορά»
ΣΧΕΤ.: Έγγραφό σας: ΠΑΒ 653/19-12-2016

Απαντώντας στο ανωτέρω σχετικό έγγραφό σας και σε δημοσίευμα, το οποίο κατέθεσε ως Αναφορά ο Βουλευτής κ. Νικόλαος Ι. Νικολόπουλος, σχετικά με τις αλλαγές στο μάθημα των Θρησκευτικών, σας κάνουμε γνωστά τα ακόλουθα:

Το μάθημα των Θρησκευτικών (ΜτΘ), είναι ένα από τα υποχρεωτικά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του ελληνικού σχολείου. Όπως όλα τα μαθήματα, έχει ως στόχο τη διαμόρφωση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών, συμβάλλοντας με τις γνώσεις που παρέχει στην κριτική ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών/τριών, μέσα από τη γνωριμία τους με τον Χριστιανισμό και κυρίως με την Ορθοδοξία, αλλά και με την ενημέρωσή τους για τα άλλα, ανά τον κόσμο, θρησκευματα. Στοχεύει, επίσης στην καλλιέργεια του ήθους και της προσωπικότητας των μαθητών/τριών, στον σεβασμό και στην συνύπαρξη με τη θρησκευτική ετερότητα, καθώς και στην έμπρακτη αλληλεγγύη.

Από το τρέχον σχολικό έτος 2016-2017 ισχύουν νέα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) στα Θρησκευτικά Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, τα οποία δεν έχουν κατηχητικό ή μονο-ομολογιακό χαρακτήρα. Τα νέα Π.Σ., τα οποία έχουν ως πυρήνα μελέτης την Ορθόδοξη πίστη και παράδοση, αποβλέπουν καταρχήν στη δημιουργία ενός στιβαρού μορφωτικού υποβάθρου από την οικεία θρησκευτική παράδοση και στη συνέχεια στη γνωριμία και στον διάλογο με το διαφορετικό, διατηρώντας τις αναγκαίες ισορροπίες ανάμεσα στο οικείο και στο έτερο. Ως προς αυτό το καίριο ζήτημα, δηλαδή ως προς την κεντρική θέση της Ορθοδοξίας, δεν υπάρχει καμία αλλαγή ως προς τα προηγούμενα Αναλυτικά Π.Σ. του 2003 (ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ 2003). Τα Προγράμματα εκείνα, πέρα από την ενημέρωση για την υφή του θρησκευτικού φαινομένου, την ανάπτυξη θρησκευτικής συνείδησης και την απόκτηση γνώσεων γύρω από τη Χριστιανική πίστη και την Ορθόδοξη Χριστιανική Παράδοση, την καλλιέργεια του ήθους και της προσωπικότητας, με την αξιοποίηση των μορφωτικών αγαθών της Αγίας Γραφής, των Πατέρων και της Παράδοσης της Εκκλησίας, εστίαζαν επιπλέον «στην κριτική επεξεργασία των θρησκευτικών παραδοχών,

αξιών και στάσεων, στη διερεύνηση του ρόλου που έπαιξε και παίζει ο Χριστιανισμός στον πολιτισμό και στην ιστορία της Ελλάδας και της Ευρώπης, στην επίγνωση της ύπαρξης διαφορετικών εκφράσεων της θρησκευτικότητας, στην ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης και ελεύθερης έκφρασης, στην αντίληψη ότι το αυθεντικό χριστιανικό μήνυμα είναι υπερφυλετικό, υπερεθνικό και οικουμενικό, στην κατανόηση της πολυπολιτισμικής, πολυφυλετικής και πολυθρησκευτικής δομής των σύγχρονων κοινωνιών και στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για διαχριστιανική και διαθρησκειακή επικοινωνία και αλληλογνωριμία». Συνεπώς, τα νέα Π.Σ. κινούνται πάνω στις ίδιες βασικές αρχές με τα προηγούμενα, τις οποίες, όμως, εμπλουτίζουν, αναβαθμίζουν και, κυρίως, εφαρμόζουν στην πράξη και όχι στη θεωρία.

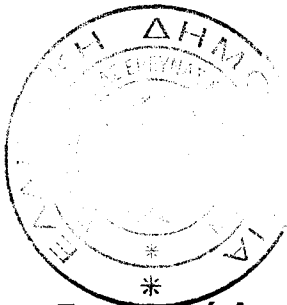
Τα νέα Π.Σ. θεμελιώνονται σε στέρεα επιστημονική και παιδαγωγική βάση. Έχουν πλούσια και επίκαιρη σκοποθεσία. Οδηγούν σε ένα πολυτροπικό περιβάλλον μάθησης, μέσα από την αξιοποίηση δημιουργικών τεχνικών μάθησης και την παρουσίαση άφθονων δειγματικών προτάσεων διδασκαλίας. Ωστόσο, δεν εκπονήθηκαν για να κριθούν ως εγχειρίδια του μαθητή, αλλά ως βιβλία και εργαλεία του εκπαιδευτικού. Οι αναφορές και τα περιεχόμενά του δεν είναι πρόγραμμα θεολογικών σπουδών, ούτε συντάχθηκαν για να κριθούν ως θεολογικά ή κατηχητικά συγγράμματα, αλλά ως παιδαγωγικά εργαλεία. Επίσης, αφορούν μαθησιακές διαδικασίες και απευθύνονται σε μαθητές που ενδεχομένως να μην έχουν θρησκευτικές, θεολογικές ή άλλες σχετικές προσλαμβάνουσες. Συνεπώς, η πορεία της μάθησης γίνεται για παιδαγωγικούς λόγους. Παράλληλα είναι σημαντικό ότι όλοι οι μαθητές καλούνται να συμμετάσχουν στο ΜτΘ, ανεξάρτητα από την ένταξή τους ή όχι σε κάποια ιδιαίτερη θρησκευτική παράδοση. Όλοι οι μαθητές θα μάθουν για τη θρησκευτική παράδοση της πατρίδας μας και θα συζητήσουν για τις άλλες ευρωπαϊκές παραδόσεις του Χριστιανισμού και για ορισμένα άλλα σημαντικά θρησκευτικά του κόσμου. Το άνοιγμα αυτό του δημόσιου σχολείου στη θρησκευτική ετερότητα δεν γίνεται απλώς επειδή υπάρχουν ετερόθρησκοι στην Ελλάδα, αλλά κυρίως γιατί χρειάζεται να ανοίξει ο μορφωτικός ορίζοντας της θρησκευτικής εκπαίδευσης, προς όφελος όλων των μαθητών και εν τέλει προς όφελος του κοινωνικού σώματος. Εξάλλου στα νέα Π.Σ. οι θρησκευτικές παραδόσεις δεν συγχέονται, αφού οι όποιες θρησκευτικές αναφορές γίνονται με σαφέστατα διακριτό τρόπο. Ο ισχυρισμός, δηλαδή, περί εισαγωγής «μιας πανθρησκείας» με τα νέα Προγράμματα του ΜτΘ Δημοτικού και Γυμνασίου είναι ανυπόστατος, καθώς η οργάνωση της ύλης σχετικά με την Ορθόδοξη διδασκαλία, με τις άλλες χριστιανικές ομολογίες και με τις λοιπές μεγάλες θρησκείες γίνεται με τρόπο που δεν επιτρέπει καμία σύγχυση. Άλλωστε κατά την πιλοτική εφαρμογή τους στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο, η οποία αφορούσε ένα μεγάλο σύνολο μαθητών και μαθητριών, πουθενά δεν εντοπίστηκαν ή αναφέρθηκαν τέτοιου είδους φαινόμενα.

Περαιτέρω, αναφέρουμε ότι τα νέα Π.Σ. έχουν ως αφετηρία το υφιστάμενο νομικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο. Βασίζονται στο ισχύον συνταγματικό και νομικό θεσμικό πλαίσιο, όπως τεκμαίρεται τόσο από τους γενικούς σκοπούς και τους ειδικότερους στόχους, όσο και από τα επιμέρους περιεχόμενά τους, ενώ παράλληλα λαμβάνουν υπόψη τις σχετικές αποφάσεις των διεθνών δικαστηρίων και τις επισημάνσεις των ανεξάρτητων αρχών της χώρας. Παράλληλα, τα νέα Π.Σ. στάθμισαν τις θέσεις συνταγματολόγων, διανοουμένων, πανεπιστημιακών, της ΟΛΜΕ κ.ά. φορέων για το ΜτΘ. Το ΜτΘ στη δημόσια εκπαίδευσή συχνά εγκαλείται ότι είναι μονοφωνικό, κατηχητικό και μονόπλευρο, «ακραία περίπτωση κατηχητισμού και θρησκευτικής ενδογμάτισης στο πλαίσιο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Επιπλέον, αμφισβητείται σταθερά ο υποχρεωτικός χαρακτήρας του μαθήματος με βάση την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και τίθενται συγκεκριμένες προτάσεις για το ζήτημα της διδασκαλίας του (προαιρετικό, με δυνατότητα απαλλαγής, θρησκευολογικό). Σ' ένα πλουραλιστικό και δημοκρατικό σχολείο και μάλιστα στο πλαίσιο της σύγχρονης συνείδησης της ευρωπαϊκής πολιτιστικής πραγματικότητας είναι ανάγκη το ΜτΘ να σέβεται έμπρακτα και σε όλα τα περιεχόμενα και τις διαδικασίες του τη θρησκευτική ετερότητα.

Επιπλέον τα νέα Π.Σ. έλαβαν υπόψη τον, εδώ και καιρό, επιχειρούμενο διάλογο στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία. Έλαβαν, υπόψη δηλαδή, τις ευρωπαϊκές και ελληνικές εξελίξεις για τον χαρακτήρα και τους

προσανατολισμούς της θρησκευτικής εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό το ΜτΘ απομακρύνεται οριστικά από την κατήχηση, γίνεται ένα μάθημα με κυρίαρχο το γνωστικό/μορφωτικό χαρακτήρα, επιχειρεί να διευρύνει τους ορίζοντές του και εκφράζει μια σύγχρονη προσέγγιση της θρησκευτικής εκπαίδευσης συγκλίνοντας με ευρωπαϊκές επιλογές. Στο τέλος της πρώτης δεκαετίας του 21ού αιώνα το μάθημα βρίσκεται μπροστά σε μια νέα πρόκληση: να ισχυροποιήσει τα εκπαιδευτικά του θεμέλια, να υπερβεί τη μονοφωνία και την όποια στενή κατηχητική και μονο-ομολογιακή φυσιογνωμία του, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους μαθητές του ελληνικού σχολείου ανεξάρτητα από τη θρησκευτική ή μη δέσμευσή τους. Άλλωστε, οι διδάσκοντες εκπαιδευτικοί Θρησκευτικών, δάσκαλοι στην πρωτοβάθμια και θεολόγοι στη δευτεροβάθμια, έχουν την ετοιμότητα να αναγνωρίσουν πως αυτό το αίτημα κατά κανένα τρόπο δεν αντιφάσκει προς την ορθόδοξη χριστιανική άποψη για την πίστη και την εκπαίδευση.

Τέλος, διευκρινίζουμε ότι τα νέα Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου του μαθήματος των Θρησκευτικών, δεν είναι κλειστά και τετελεσμένα προγράμματα, αλλά από τη φύση και τη λειτουργία τους είναι ανοικτά, πλουραλιστικά και επιδέχονται συνεχή ανανέωση και αναθεώρηση. Κατά τη φετινή πρώτη χρονιά υλοποίησής τους θα δοθεί η ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς, αλλά και σε άλλους φορείς, να αξιολογήσουν την πορεία εφαρμογής τους, να καταθέσουν ενδεχόμενες παρατηρήσεις και προτάσεις βελτίωσης και αναθεώρησής τους, όχι θεωρητικά ή ιδεολογικά, αλλά μέσα από την ίδια τη μαθησιακή διαδικασία. Έτσι είναι δυνατό να προχωρήσει η περαιτέρω βελτίωση και αναθεώρησή τους, ως μια καθαρά παιδαγωγική διαδικασία με συνεχή αξιολόγηση.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Τ.Κ.Ε.